

Buletin INFORMATIV

Anul XVIII • nr. 5 (204) • Mai • 2009

MINISTERUL CULTURII ȘI CULTELOR CENTRUL NAȚIONAL PENTRU CONSERVAREA ȘI PROMOVAREA CULTURII TRADIȚIONALE

013701 București • Piața Presei Libere nr. 1 • corp B 1

• etaj V / VI • telefon/fax 317 89 70

www.centrul-cultura-traditionala.ro

www.traditionalnet.ro

e-mail: contact@centrul-cultura-traditionala.ro

Director: Oana Gabriela PETRICĂ

Redactor coordonator: Oana Gabriela PETRICĂ

Colectiv redacțional:

Mihaela CIORCILĂ (secretar de redacție) • Dănuț DUMITRAȘCU

Elena GAVRILUȚIU • Mirela PARASCHIV

Producție și difuzare: Mariana COMAN

Coperta I - Maria MĂCIUCĂ (București) - *Sfinții Împărați
Constantin și Elena*

Coperta IV - Mariana MIHUȚ (Arad) - *Primăvară - vară*

Fotografii de Dănuț Dumitrașcu

ISSN 1224 - 6921

Tehnoredactare: Anca Cristina VERGULESCU

Grup de buieniți din comuna Valea Dragului, județul Giurgiu,
la vernisajul expoziției ***Patimile și Învierea Mântuitorului
în creația populară contemporană*** - Centrul Național de Artă
„Tinerimea Română”, București, 2 aprilie 2009

Fotografie de Dănuț Dumitrașcu

Buletin **INFORMATIV**

Anul XVIII • nr. 5 (204) • Mai • 2009

Mulțumim tuturor colaboratorilor pentru sprijinul acordat
și așteptăm în continuare informațiile și articolele dumneavoastră
pentru *Buletinul Informativ*.

Cuprins:

Cercetare aplicată

„Cârd de cruci la răscruci” sau disertație
pe tema crucilor de viață și de moarte.....2
(dr. Corina MIHĂESCU)

Mesteri și meșteșuguri tradiționale

Arta țesutului la începutul mileniului III: zona Sibiului.....9
(Cozmina GLONȚA)

Obiceiuri de peste an

Obiceiuri agrare din ciclul pascal - Herești, Giurgiu.....13
(Anamaria STĂNESCU)

Ecouri

Festivalul județean al obiceiurilor de primăvară
„Mugurel de sălcioară” 19
(Aura Andreea PETRE)

Datini și tradiții

Calendar popular - mai 2009 22
(dr. Iuliana BĂNCESCU)

Agenda mai 2009.....24

Aniversări

Dan Gherasimescu la 60 de ani 41
(prof. Constantin CÂRSTOIU)

Portret

Ion Marin - rapsod din Bălenii Galațiului.....45
(Anișoara STEGARU)

Activitatea asezămintelor culturale

Proiecte covășnene.....48
(Nina ȚÂNȚAR)

Cercetare aplicată

„Cârd de cruci la răscruci” sau disertație pe tema crucilor de viață și de moarte

Un subiect care a revenit de fiecare dată în discuțiile pe care le-am purtat cu Constantin Nițu din comuna Poboru, județul Olt, a fost legat de crucile de la morminte, de simbolul crucii prezent în viața omului, de soroacele care asigură trecerea către lumea de dincolo.

Pornite de fiecare dată ca exemplificări ale ipostazelor preocupărilor sale principale de țesător și de colecționar, ca repere ale evenimentelor „clasate” într-o rânduială a lumii tradiționale sau ca rememorare a „tregerii” părinților săi pe care-i consideră sfinți și pe care-i păstrează în imagini ca de icoană, subiectele legate de cruci, de moarte și de cultul morților se înscriu într-un tipar specific, având o multitudine de aspecte, care la Cornățelu se desfășurau într-un registru în care arareori erau acceptate abateri. Constantin Nițu știe să susțină cu competență și cu simțul echilibrului un discurs pe tema enunțată, argumentele și explicațiile sale trecând cu bună știință, în funcție de conținutul discuțiilor purtate împreună cu câteva prilejuri, de-a lungul a mai mulți ani, de la țesăturile cu însemnele crucii, de la piesele de port popular ce au „întipărite” în cusăturile lor, cu simțul

Pistornicul - motiv ornamental pe o velință lucrată de Constantin Nițu

Fotografie de Corina MIHĂESCU

măsurii și al respectului, acest simbol, de la acelea destinate ca haine de moarte, de la ștergarul de credință, de la pânza de trecere la hotar sau pocneți, la cruci, troițe, pistornice...

Toate aceste incursiuni în lumea celor sfințe sunt pline de tâlcuri adânci, sunt pilduitoare, povățuind în taină, cu o pioșenie ce transpare dincolo de cuvintele explicative, asupra respectului față de unele reguli ce înseamnă de fapt tot tradiție.

Prin această disertație provocată de contextul întâlnirilor noastre pe tema culturii populare se poate constata, de asemenea, aplecarea lui Constantin Nițu asupra realității culturii spirituale tradiționale, precum și pertinenta observațiilor ce țin de natura cercetării dezvăluind totodată adevăruri necunoscute până acum, informații inedite și surprinzătoare, ce pot completa cu real folos cartea culturii populare prin adaosuri semnificative la capitolele legate de credințe, de înmormântare, de cultul morților.

*

Crucea este elementul sfânt al vieții care ne însoțește la neazuri și la bucurii. Pe piesele de port apare cu mare zgârcenie, doar în

Cruce pentru copil din colecția lui Constantin Nițu

Fotografie de Corina MIHĂESCU

anumite locuri - nu aveai voie s-o pui în zone de pângărire că ziceau bătrânii cu vorbele lor că pângărești crucea mântuitorului.

Cea mai îndrăzneată faptă era să pui simbolul crucii pe ii, pe poale, pe zăvelci sau pe catrințe în semn de apărare, curaj, noblețe sau ușurință. La bărbați semnul crucii apărea pe pieptul cămășii sau pe poale; asta însemna vărsarea de suflet a femeii care cosea cămașa față de bărbat.

Crucea se pune și pe case, în vârf, ca și pe turla bisericii, ca să fie cât mai aproape de Dumnezeu. Crucea sperie duhurile rele; pusă pe case, pare să spună „Să nu te apropii, răule, de casa mea!”.

Omul a fost nedezipit de cruce; la culcare și la sculare făcea semnul crucii și rugăciune; și pe pernă se făcea gestul. Erau chiar și perne cu semnul crucii cusut. Copiii purtau crucițe - erau făcute din

lemn, iar în centru aveau pictat un îngerăș cu aripile deschise. Crucea stătea în casă, lângă icoană.

Pistornicului i se mai zice tot cruce, el este sfințit și ținut șase săptămâni în altar; este nelipsit din casele oamenilor. Femeile în vârstă și acum pun pistornicul pe pâine, chiar dacă nu o fac pentru biserică. Așa tipărită cu pistornicul, pâinea este binecuvântată.

Au fost și pistornice de piatră, apoi de stejar - se lucrau greu; apoi s-au făcut din lemn de salcie, că lemnul de salcie este esență moale și se lucrează mai ușor. Se vindeau în târguri. La noi Gheorghe Tănase face pistornice.

În arta populară ele sunt socotite obiecte de cult, nu obiecte cu valoare artistică. Astăzi, ele sunt foarte căutate de colecționari. A fost foarte dureros cum umblau oameni din alte locuri prin satele noastre ca să facă afaceri cu lucruri sfinte; le luau oamenilor icoanele și pistornicele vechi și la dădeau în schimb icoane ieftine, colorate.

Partea de jos încrustată cu însemnele IS HR NI KA, care încadrează pe Maica Domnului, pe Iisus Hristos sau soarele, se numește floarea pistornicului.

La noi aici era și pistornic de ploaie; era pus afară, la stâlpul casei, ca să fie la îndemână, ca să-l arunci în ploaie să depărteze norii. Exista și pistornic de mort, dar nu avea floare.

La noi au existat și cruci de intrare în sat; la fiecare intrare era câte o cruce mare cu acoperiș. Și la fântână erau cruci - cruci de fântână.

La noi aici a fost o fântână mare cu troiță; avea un izvor puternic și se auzea vâjâind jos, iar oamenii au tot zis mereu: „asta cere cap de om!” și până la urmă au astupat-o. Dar tare rău au făcut c-au astupat-o.

Era făcută pe un tufan (stejar) întreg cu doi craci și era înaltă de șase-șapte staturi de om. Pe tufan au făcut troiță cu acoperiș rotund, cu streășină. Șase luni au lucrat la ea, în 1806 a fost făcută pe rădăcina stejarului; cu tot cu inimă. Avea și un drug mare de fier - de țigan îi zicea, avea ciutură, iar puțul propriu-zis avea vizduri de lemn, înconjurate de ulucuță cu ciocârlani și o bâlcă (o oală pentru apă) așezată la un adăpost făcut anume.

La noi la troiță, care era un fel de bisericuță, se puneau crucile morților care nu se țineau acasă.

Crucile au mare importanță pentru mort, la înmormântare și după aceea. Ele înseamnă în primul rând semnul de respect datorat morților, dar și adăpostul lor, acoperișul lor. Asta se vede și de pe crucea care se pune mortului acasă de unde a plecat: „Această sfântă cruce s-a ridicat în memoria ...”, ca nimeni să nu-l uite pe cel plecat care lasă ceva în urma lui...

Înainte crucile se făceau din lemn, acum nu mai sunt din lemn; se fac mai mult din metal și au fost și cazuri când au venit țiganii să le fure. La noi au fost cruceri; și tatăl meu a făcut cruci, el a fost tâmplar, dulgher, Dumitru Nițu l-a chemat. Stâlpii care sunt și acum la brutărie de tatăl meu au fost sculptați. Stâlpul este prima cruce a mortului; în general, o cruce simplă.

Tata făcea stâlpii de lemn pătrați, iar pe o parte și pe cealaltă făcea „simbolurile” vieții mortului. De-aia mă gândesc că există influența și feluri asemănătoare de a împodobi o cruce ca și la Săpânța.

Și la noi se treceau viciile omului, dar nu erau scrise cu cuvinte. Se însemna cu dalta câte pahare a băut cel care murise și pentru care se făcea crucea, se treceau și ale „semne”. Câte femei a avut, de exemplu. Dacă avusese cu femeile, îi făcea păpuși de-alea ca pe boscele, cu capu' în romb, cu fusta lungă și le făcea de sus până jos: asta e Gherghina, Ghița, Maria!... Tata întreba nevasta mortului înainte dacă să le pună sau nu și era câte una care zicea cu năduf: „Uff, fir-ar al dracului, să i le pui pe toate!”.

Pe altă față a stâlpului se făceau ulcele, cești, în cazul în care mortul avusese în timpul vieții și plăcerea băuturii. Cam astea erau viciile bărbaților - băutura, femeia și tutunul; dacă avea și mania fumatului, îi scrijelea pe o latură și o frunză de tutun. Așa era stâlpul cu care se ducea la sfânta judecată.

Stâlpul avea în cap o păsăruică; cine era mai meșter știa să o facă - aia era viața, păsăruica de lemn cu fața spre apus și tot deasupra se puneau și o bucățică de pânză de in - ca să nu fie cel plecat ca Eva și Adam, gol, atunci când se va duce în fața tatălui ceresc.

La șase săptămâni se mai fac două cruci - crucea de la mormânt și crucea de acasă. Crucea de mormânt este astăzi numită monument funerar și se face din metal, din marmură sau aluminiu. După înmormântare stâlpul se pune la mormânt, unde rămâne până

Cruciulițe din mărgelile cusute pe o zăvelcă

Fotografie de Corina MIHĂESCU

putrezește, în spatele crucii de mormânt, care se pune, cum am spus, la șase săptămâni.

Crucea se face la fel pentru femeie sau pentru bărbat. Era un meșter în sat care o făcea cu niște „adieri”, cu câteva abateri: cea de femeie avea încrustată în mijloc o cruce, așa s-or fi gândit meșterii că femeia a dus tot greul casei: ea făcea copii, ea făcea mâncare, ea îngrijea, ea muncea, ea a fost cea mai sacrificată.

Crucea pentru bărbat avea scrijelit un soare cu șase raze.

Crucea de la mormânt avea jos desenați pe ea pe Adam și Eva, ca să facă câinii pipi pe ei că au făcut păcatul și au ajuns josnici. Apoi cruceru' nostru s-a gândit că Adam nu a fost așa de vinovat și a lăsat-o numai pe ea, stilizată, cu un cap rotund, un corp ca o umbrelă și două picioare. Ca să vă spun mai bine, crucea cu Eva se puneau numai în cimitir, că acolo se duc câinii, nu acasă la oameni, unde se puneau crucea de acasă.

Eva asta nu era chiar chip de femeie: capul ei era un cerc, îmbrobodeala era alt cerc. Unii o socoteau sfântă și-i făceau alt cerc

și la urmă venea dreaptă în jos cu două picioare și două tălpi. Erau vopsite în trei culori: roșu, alb și negru.

Pe toate se scria cu scoaba INRI, apoi coborau cu însemnele IS HR NI KA, se lăsa o porțiune albă pe care scria numele mortului, de ani..., Amin! Iar veneau benzi colorate și la urmă Eva desenată și-i scria și numele.

Crucea de acasă se puneă fie în curte, fie în fața curții, fie la răscruți. Când de cruci la răscruți. Așa vezi de multe ori la întretăierea drumurilor, care și ele formează, prin dispunerea lor, cruci. Acolo, la răscruți, se zice că se întâlnesc toate spiritele, acolo se adună la vorbă cu toții. Așa s-a obișnuit la noi, ca cei rămași să facă totul după moartea apropiaților lor. În semn de datorie și respect. Crucea de umbră, cu două scânduri laterale ca un acoperiș, este, prin simplitatea ei o casă simbolică spre cer pentru cei plecați din casele noastre de pe pământ. (Constantin Nițu)

Dr. Corina MIHĂESCU

Meșteri și meșteșuguri tradiționale

Arta țesutului la începutul mileniului III: zona Sibiului

Meșteșugul țesutului a constituit din timpuri străvechi una dintre ocupațiile de bază ale țăranilor din zona Sibiului. Femeile țesau pentru a-și împodobi casele cu ștergare sau covoare sau pentru a-și îmbrăca familiile cu cele mai frumoase haine la sărbătorile importante.

Țesutul, unul dintre principalele meșteșuguri artistice, reprezintă, după cum observau Paul Petrescu și Cornel Irimie în 1967 (*Meșteșuguri artistice în România*, p. 6), unul din ultimii „martori” - cum se spune în arheologie - ai unei vaste etape din istoria societății și civilizației umane.

La începutul mileniului III, instituțiile de specialitate, printre care amintim Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale „Cindrelul-Junii” Sibiu și Complexul Național Muzeal „ASTRA”, se implică activ în revitalizarea și transmiterea meșteșugurilor artistice tradiționale, având drept scop recuperarea tradițiilor, precum și promovarea, la scară națională și internațională, a creatorilor populari. Este într-un sens o întoarcere spre trecut, spre marile valori ale unei tradiții milenare.

Se urmărește, astfel, *conservarea* - prin colectare, înregistrare și arhivare - și *revitalizarea* - prin încurajarea transmiterii de cunoștințe și aptitudini generațiilor viitoare - a valorilor tradiționale în domeniul artefactului artistic.

Activitatea bogată a creatoarelor populare din județul nostru, slujitoare ale artei noastre populare în domeniul țesutului și al cusutului a fost mereu în atenția instituțiilor de specialitate. Împletitul, țesutul și alesul în război, cusutul și brodatul sunt încă larg practicate de țesătoarele sibiene.

Într-o societate modernă aflată în plină transformare, acești meșteri sunt veritabili purtători ai elementelor de cultură tradițională, continuând eforturile generațiilor anterioare și păstrând neștirbită memoria unui patrimoniu fără egal. Făuritori de valori specifice satului tradițional românesc, reușesc, în contextul necesității perpetuării tradiției, prin adaptarea produselor tradiționale la exigentele pieței moderne la nivel european și local, să transmită cu dăruire și pricepere meșteșugul dobândit de la predecesorii lor. Unii dintre ei dezvoltă adevărate pepiniere de tineri creatori, educându-i pe aceștia în spiritul creației tradiționale.

Exemplele sunt numeroase, însă în rândurile de față, vom supune atenției dumneavoastră doar activitatea câtorva slujitoare ale artei țesutului, exponente de seamă ale acestui meșteșug tradițional.

Țesătoarea Maria Hanzu, născută la 4 septembrie 1922, în Gura Râului, comună din Mărginimea Sibiului, una din cele mai reprezentative zone etnofolclorice din România, a deprins meșteșugul țesutului de la mama și bunica din partea mamei, precum și de la învățătoarea sa, fiind remarcată și recompensată pentru talentul său cu premii speciale pentru țesut.

Târziu, la anii maturității, urmează cursurile Școlii Populare de Arte, timp de doi ani, obținând calificarea de maestru instructor. Peste 200 eleve au fost inițiate de Maria Hanzu în tainele meșteșugului, învățând să realizeze țesături specifice comunei natale, să împletească ciucuri, să urzească, să țeasă și să năvădească.

Majoritatea țesăturilor sale sunt realizate în două ițe, cromatica predominantă fiind: negru, galben, roșu, iar motivele ornamentale folosite: *prescura*, *trifoiul*, *cornul berbecului*, *strâmbănogul*, *feșnicul*, *ochișorii*, *tăblițele*.

Casa bătrânească a devenit un adevărat muzeu, la loc de cinste fiind lada de zestre, neîncăpătoare pentru țesăturile lucrate pe parcursul întregii sale vieți: fețe de masă, „funduri de perine”, pomeselnice, șervețele de diferite dimensiuni, „mese” negre cu picățele

roșii și galbene folosite de mirese la cununie, „străiți”, ștergare, pânză pentru ii.

Dorind să păstreze peste ani, pentru generațiile viitoare, modele de broderii folosite pentru împodobirea iilor, Maria Hanzu a realizat un *album* cu peste 200 de eșantioane, cuprinzând cusături specifice comunei natale, începând cu anul 1801, servind ca model pentru fetele și femeile doritoare să-și înfrumusețeze iile cu motive tradiționale. Această „măicuță” a tradiției, dăruită cu o îndemânare deosebită în arta țesutului, a fost recunoscută pentru talentul și truda sa de a păstra nealterată tradiția, fiind membră a Academiei Artelor Tradiționale din România, a fost invitată să participe la numeroase expoziții în țară: Sibiu, București, Râmnicu Vâlcea, Timișoara, Suceava, Sighetu Marmației și în străinătate: Ungaria, Bulgaria, Austria, S.U.A.

Silvia Tecoanță, născută în anul 1940 în localitatea Alțâna de pe Valea Hârtibaciului, este un adevărat *tezaur uman viu*, bună cunoscătoare a spiritualității noastre populare.

Așa cum era obiceiul, a deprins meșteșugul de la mama sa, iar mai târziu, după căsătorie, și-a perfecționat tehnica de lucru, „furând” de la bunica din partea soțului.

În nopțile lungi de iarnă, așezată la războiul de țesut, descifrează motive vechi, culese de pe resturile de țesături, aruncate de femei prin poduri și salvate de ea de la distrugere, pe care le așterne pe ștergare, cuverturi, țoale, fețe de masă. Silvia Tecoanță reușește să păstreze nealterată tradiția locală, iar în același timp să o transmită mai departe, destăinuind tinerilor săi elevi taina țesutului la război și educându-i în spiritul tradiției populare. Astfel, la cele două războaie de țesut achiziționate, alături de cei doi nepoți ai săi, Simona și Ovidiu Gânfălean, au învățat să lucreze și multe fete din sat.

Lucrează trăistute „de duminică” (purtate ca accesoriu al costumului popular), „de hotar” (purtate de cei care merg la muncă) sau „de mort” (care erau date celui ce începea să sape groapa), fețe de masă „năvădite în flori”, în amestec de bumbac și fuior, amestec ce conferă prin cromatica de alb și crem o frumusețe și eleganță deosebite, *chindeauă* în două și patru ițe, cu alesătură și urzeală din bumbac sau cu *hir de chedecă* în urzeală și băteală.

Motivele ornamentale folosite sunt: *prescura*, *steaua*, *ochiul și sprânceana*, *vârtelnița*, *potcoava*, *bujorul*, *cocorii* etc.

Cu aceeași măiestrie, lucrează și costume populare specifice zonei etnografice Valea Hârtibaciului: ii, șurțe, catrințe, poale, pentru adulți, dar și pentru păpuși, respectând cu strictețe caracteristicile portului local. Realizează, de asemenea, și țesături pentru a servi ca decor interiorului modern, folosind ornamentica tradițională specifică.

Recunoașterea pentru transmiterea spiritualității noastre populare a venit prin primirea în Academia Artelor Tradiționale din România, iar în anul 2002 i s-a conferit, la propunerea Ministrului Culturii și Cultelor, medalia națională „Serviciul Credincios” clasa a III-a.

În contextul globalizării și al integrării noastre europene, activitatea acestor creatoare populare contribuie, semnificativ, la păstrarea, promovarea și afirmarea identității noastre etnoculturale.

Cozmina GLONȚA
CJCPCT „Cindrelul-Junii” Sibiu

Obiceiuri de peste an

Obiceiuri agrare din ciclul pascal - Herești, Giurgiu

Spațiul etnogeografic al județului Giurgiu se caracterizează prin existența unor obiceiuri agrare din timpul Postului Mare, specifice comunităților ale căror valori identitare sunt marcate de interferențele culturale datorate conviețuirii dintre români și bulgarii ce s-au stabilit în această zonă între secolele al XVIII-lea și al XIX-lea.

Satul Herești din județul Giurgiu a aparținut familiei lui Udriște Năsturel, boier și mare logofăt în timpul domniei lui Matei Basarab, și a fost locuit exclusiv de români până acum cinci-șase decenii. Ulterior, s-au remarcat primele căsătorii mixte dintre românii creștini-ortodocși din Herești și bulgăroaicele creștin-ortodocse din Valea Dragului și Vărăști și așezările rromilor meșteșugari de la marginea localității.

În data de 11 aprilie 2009, în cadrul cercetării de teren etnologice din Herești, dialogând cu câțiva localnici cu vârste și nivel de instrucție diferite, am constatat că nu știu să scrie în limba bulgară decât cu caractere latine și că textele performate în contextele rituale sunt memorate fără a fi înțelese de către performerii obiceiurilor agrare.

Sâmbăta lui Lazăr, ziua dinaintea Duminicii Floriilor, este o sărbătoare cu dată mobilă a calendarului popular, extrem de variată în privința semnificațiilor mitico-simbolice ale scenariilor rituale. La nivelul mentalului colectiv al localnicilor din Herești este reprezentată

pe două axe dominante: pragul primăverii, când natura reînvie după încheierea iernii și personajele biblice (Lazăr cel Sărac, Lazăr din Vitania și Lăzărel, zeu vegetațional străvechi), ce simbolizează fertilitatea și nemurirea sufletească prin pocăință și ilustrează prezența unor practici rituale precreeștine cu funcții magico-rituale și festiv-ludice.

Obiceiurile tradiționale performate de copii în Sâmbăta lui Lazăr în satul Herești în primăvara anului 2009 sunt: *Salcia* ori *Sălcioara*, *Lăzărelul*, *Lăzărița* sau *Lazăra* și *Buienițul* ori *Buieniții*.

Sălcioara deschide acest ciclu cutumiar, fiind un obicei îndeplinit de doi băieți, cu vârste cuprinse între 6 și 12 ani. Criteriile de constituire a cetei nu sunt foarte stricte, grupul de colindători neavând o ierarhie și neținând cont de restricțiile etnice.

Modelul ceremonial al *Sălcioarei* s-a consolidat prin analogie cu practicile de vestire și de urare din pragul înnoirii anului (colindatul de Crăciun și Sorcova). În zorii zilei de sâmbătă, colindătorii iau mănunchiurile de salcie adunate cu o zi înainte, le leagă în spate și pornesc pe străzile Hereștiului către biserică, unde acestea sunt sfințite. La finalul slujbei religioase aceștia încep să colinde, oferindu-le gospodarilor crenguțe de salcie în virtutea credinței că aceasta aduce sănătate și prosperitate, primind în schimb de la beneficiari alimente de post și bani.

Versurile sunt cântate în limba română și sunt adaptări ale pastelurilor românești cu largă circulație la nivelul maselor populare: „Primăvara cea zglobie,/Cu costița aurie/A sosit voios în țară/Mândrulița primăvară!/Da-ți-mi, da-ți-mi aripioare/Ca să zbor cu ele-n soare!/Da-ți-mi, da-ți-mi rămurele/Ca să zbor cu ele-n stele!/La anul și la mulți ani!”.

Condiția de puritate a performerilor accentuează simbolurile salciei, care este emblema Intrării lui Iisus Hristos în Ierusalim. În folclorul românesc, salcia este un substitut al ramurilor de palmier consacrate de Noul Testament și i se acordă ambivalența sacrului. Legendele mitologice spun că Maica Domnului, mergând către locul unde a fost răstignit Fiul său, trebuia să treacă peste un râu. Fecioara Maria rugând salcia să o ajute, aceasta s-a preschimbat în punte. Maica Precurată a binecuvântat-o ca oamenii să o ducă la biserică la fiecare sărbătoare a Floriilor (S. FL. Marian, 1994, II:87). Pe de altă parte, într-o legendă cu caracter etiologic se spune că salcia a fost

blestemată de Iisus Hristos să se transforme în tufă, deoarece din ea a fost făcută Crucea Răstignirii (E. Niculiță-Voronca, 1998, II: 324). Dominantă este valorizarea sa pozitivă, deoarece este un simbol al bucuriei și al credinței și pentru că are calități magico-stimulative, curative și protectoare recunoscute. În Herești, crengile de salcie sfințite în biserică sunt păstrate la icoane pentru a apăra casa de spirite rele și de boli și în ziua de Florii sunt puse peste mijloc, spre a fi ferit de dureri de spate și de insolație tot anul.

Drama liturgică *Lăzărelul*, întâlnită, în prezent, doar în câteva zone din sud-estul României și în comunitățile românești din sudul Dunării, a fost răspândită, în trecut, în toată Peninsula Balcanică, moartea lui Lazăr și plângerea lui de către Lăzărițe amintind de riturile orientale, ce evocă figurile lui Osiris, Atys sau Adonis (I. Ghinoiu). Este un obicei complex, ce are o desfășurare sincretică, care reunește elemente ale pieselor rituale destinate sărbătorilor agrare și pe cele ale jocurilor de copii cu caracter dramatic: muzica, dansul, mimica și recuzita.

La sfârșitul slujbei de la biserică din Herești, câte trei fete, cu vârste cuprinse între 6 și 12 ani, colindă satul cântând despre soarta tragică a lui Lazăr. Acesta, plecând în pădure să taie lemne, cade dintr-un copac și moare. Apoi, este căutat și jelit de surorile și de *mireasa* lui, care are rolul de a mima neliniștea și durerea în așteptarea tânărului Lăzărel. Cea mai mică dintre fete se îmbracă în rochie de mireasă, iar celelalte *lăzărițe* poartă costume tradiționale românești, specifice ariei etnogeografice a județului Giurgiu, având pe cap o coronită făcută din crenguțe de salcie și flori.

Colindători cu *Sălcioara*, oferind gazdei mănunchiul de salcie, garanție a prosperității

Fotografie de Anamaria STĂNESCU

Ceata de Lăzărel din Valea Dragului

Fotografie de Anamaria STĂNESCU

După ce a primit binecuvântarea preotului Mihăiță Podaru, protopop de Herești, ceata de fecioare începe colindatul satului Herești, întrebând gospodarii: *Cu voia să vă colindăm?* În cazul în care li s-a permis accesul în curtea acestora, actul colindatului s-a desfășurat lângă fereastra beneficiarilor: *lăzăritele* cântă *Cântecul lui Lazăr*, în timp ce *mireasa* dansează pe ritmul melodiei răsucind o batistă. Textul ritual al colindului este: „Pleacă Lazăr la pădure,/Lazăre¹/Cu toporul la spinare,/Ca să taie lemnișoare./Lemnișoare n-a tăiat,/Suie Lazăr în copac,/Copacul s-a clătinat,/Căzu' Lazăr din copac,/Sângele l-a podidit/Și pe gură și pe nas./De la Belu mai în vale/Se auzi un bocet mare/De

boieri și de cucoane/C-a murit o fată mare,/Fată mare logodită,/Cu toată zestrea gătită,/Cu perdele prinse-n cuie,/Parca-ar fi niște gutuie,/Cu perdele prinse-n ace,/Parca-ar fi niște boboace,/De la cap pân' la picere,/Numai flori și micșunele,/De la cap pân' la mijloc,/Numai flori și busuioc./Mă-sa plânge, ta-su plânge,/Ginerică varsă sânge./Au scăldat-o în lapte dulce,/Ca să-i fie somnul dulce./Noi de Lazăr colindăm/Și de bine vă urăm!/Vă urăm de sănătate/Să aveți noroc în toate!/Sărbătoarea Paștelui/Strălucirea Soarelui!/La anul și la mulți ani!”

Pe lângă darul tradițional al gazdei, ce constă în ouă, *lăzăritele* mai primesc fructe, prăjituri de post și bani, pe care le poartă într-un coș de nuiele. Darul făcut copiilor are atât valoare ceremonială, fiind răsplata pentru colindat, cât și rituală, ca ofrandă pentru sufletele morților și stimulent al belșugului casnic. La sfârșitul colindatului, ouăle și banii se împart în mod egal între membrele cetei.

¹ Se repetă după fiecare vers.

În cadrul zonei etnogeografice a județului Giurgiu, *Lăzărelul* este performat în următoarele localități: Bila, Copaciu, Găujani, Ghimpați, Herești, Valea Argeșului, Valea Dragului și Vedea.

Buienițul nu mai este un obicei practicat exclusiv în comunitățile bulgărești, întâlnindu-se și în Herești, sub influența cetelor de fecioare din Valea Dragului și din Vărăști, ce parcurgeau satele învecinate pentru a-și colinda prietenii și colegii de școală, în după-amiaza Sâmbetei lui Lazăr.

Ceata de Buienițe este alcătuită din șapte adolescente, îmbrăcate în costume tradiționale românești, caracteristice zonei etnogeografice a județului Giurgiu. Cea mai înaltă dintre fete este aleasă conducătoare a cetei, numindu-se *Buieniț*. Aceasta se diferențiază de celelalte, deoarece poartă căciulă neagră de astrahan legată cu panglici roșii. Buienițul are rolul de a alege tipul de colind și de a stabili pașii de dans.

În curtea gospodarilor unde locuiesc tineri aflați la vârsta nubilă, ceata de fecioare, în cazul în care este primită, se împarte în două grupe și intonează antifonic colindul, în limba bulgară, în timp ce se deplasează lateral pe ritmul muzicii. Dacă interpretarea a mulțumit exigențele beneficiarilor, darul constă în bani; dacă nu, acestea pot primi pietricele, în batista pe care la începutul performării au pus-o pe umărul gazdei. După ce a parcurs întregul sat, ceata de fecioare petrece la casa conducătoarei, unde fetele își împart darurile.

Funcțiile obiceiului sunt inițiatice, de urare și de integrare într-o nouă stare. Fetele care alcătuiesc ceata de Buieniți au caiete de cântece, în care notează fonetic, cu caractere latine, cântecele fiind simplificate la nivelul textului ritual.

Buienițul - Herești, județul Giurgiu, aprilie 2009

Fotografie de Anamaria STĂNESCU

Făcând o analiză comparativă, am constatat similitudinile obiceiului anterior cu *Drăgaica* la nivelul constituirii cetii, al regulilor și al ierarhiei din cadrul grupului de fecioare, al recuzitei și al manifestărilor rituale. Se poate concluziona că cele două obiceiuri se bazează pe instituția confreriei de fecioare răspândită pe întreg spațiul balcanic.

În cadrul zonei etnogeografice a județului Giurgiu, *Buienițul* se practică în următoarele localități: Copaciu, Ghimpați, Hotarele, Valea Dragului, Vărăști.

Sălcioara, Lăzărelul și Buienițul au fost conservate și promovate la nivel instituțional prin intermediul școlilor, datorită dinamicii acestora ce ilustrează conviețuirea multietnică din sud-estul României, ceea ce a determinat impunerea lor ca mărci identitare locale ale satului Herești.

Anamaria STĂNESCU

Ecouri

Festivalul județean al obiceiurilor de primăvară „Mugurel de sălcioară”

În data de 11 aprilie, în Sâmbăta lui Lazăr, în localitatea Herești (județul Giurgiu) a avut loc prima ediție a Festivalului județean al obiceiurilor de primăvară „Mugurel de sălcioară”, organizat de Consiliul Județean Giurgiu, prin Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale, în colaborare cu Protoieria Comunei Herești. Evenimentul a reunit membri ai comunităților giurgiuvene unde se mai păstrează încă obiceiurile tradiționale *Lazărul* (în unele localități numit și *Lăzărița*), *Buienițul*, *Sălcioara* și *Floriile*, practicate în Sâmbăta Floriilor (a lui Lazăr) și de Florii.

Festivalul a început în jurul orei 11, după ce copiii au fost împărțășiți și ramurile de salcie sfințite. Cei care au luat cuvântul în deschiderea festivalului au fost directorul Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Giurgiu, doamna Carmen Frâncu, și părintele Mihăiță Podaru, protopop al Protoieriei Herești. Aceștia și-au exprimat bucuria pentru reușita adunării, iar părintele Podaru a vorbit despre importanța Sâmbetei lui Lazăr, sărbătoare care vestește Patimile și Învierea Domnului.

Floriile - grupul de copii din comuna Vărăști

Fotografie de Aura Andreea PETRE

Formațiile de copii care au participat la festival au fost (în ordinea apariției pe scenă): grupul de copii din comuna Ghimpați care a performat *Lăzărelul* și *Buienițul*, grupul de copii din localitatea Valea Dragului - *Lazărul*, *Buienițul* și *Floriile*, grupul de colindători din comuna Greaca, cu obiceiul *Floriile*, tot cu *Floriile*, copiii din satul Pietrele (comuna Băneasa), grupul de copii din comuna Vărăști - colind de *Lazăr*, copiii din comuna Hotarele, cu două colinde de *Florii*, și grupul de colindători din comuna Herești, cu obiceiurile *Sălcioara* și *Lazărul*. După ce festivalul a luat sfârșit, grupurile de copii, atât cele din localitățile invitate, cât și cele din localitatea-gazdă, au dus spectacolul de pe scenă în sat, vestind venirea primăverii și purificând spațiul pentru marea sărbătoare a creștinătății, Sfintele Paști, prin performarea *Lazărului*, *Buienițului*, *Florilor* și *Sălcioarei*.

Punerea în scenă a acestor obiceiuri de primăvară în cadrul unui festival reprezintă un pas important în conservarea și promovarea lor.

Grupul de copii din satul Pietrele, comuna Băneasa, Obiceiul Florilor

Fotografie de Aura Andreea PETRE

Important este și faptul că acest tip de manifestare reunește comunități care împărtășesc aceleași moșteniri culturale din tradiția românească. Astfel se creează un spațiu spiritual comun, care impulsionează comunitățile în a păstra și a transmite valorile culturale tradiționale.

Aura Andreea PETRE

*Datini și tradiții***Calendar popular 2009****Florar (Mai)**

1 mai **Armindenul** (începutul verii)

12 mai **Ghermanul/Harmanul viermilor**

21 mai - **Costandinul puilor**

Primii împărați creștini ai Imperiului Roman, Sfinții Constantin și Elena, sunt prăznuiți de Biserică întrucât au dat libertate și privilegii creștinismului, au aflat Sfânta Cruce pe care a fost răstignit Hristos, au zidit biserici. Pentru țărani români aceasta era considerată ziua în care păsările din pădure încep să-și învețe puii să zboare. Importanța sărbătorii se vădea în aceea că ținerea ei era considerată un prilej de apărare împotriva relelor și a durerii. Demult, în Ardeal, se credea că cel ce încalcă această poruncă și lucrează nu va avea liniște în mormânt, nici parte de pomeni pe lumea cealaltă.

28 mai **Ispasul - Înălțarea Domnului** - în calendarul creștin-ortodox 2009

După Înviere, la 40 de zile (în joia celei de a VI-a săptămâni), se sărbătorește Înălțarea Domnului, cunoscută, în popor și sub numele de Ispas. Este una din cele mai vechi sărbători creștine, serbată, în vremea creștinismului primar, odată cu Rusaliile. De Ispas se organizau nedei, târguri (bâlcieri), jocuri ale tinerilor. În calendarul păstoresc, sărbătoarea marca momentul urcării ciobanilor la munte. În unele părți ale Moldovei, se tăia din vârful cozii vitelor păr, care se îngropa într-un furnicar, că să se înmulțească vițeei precum furnicile.

Simion Florea Marian mai consemnează, în unele părți ale Moldovei și Munteniei, obiceiul tinerilor de a culege flori de alun, despre care credeau că sunt bune de leac și de dragoste. Doar în această zi se spune că se săturau caii de păscut doar pentru un ceas: de aceea se numea și Paștele cailor.

În zilele noastre, de Înălțare se fac pască, ouă roșii și cozonac, ca și la Paști. Înălțarea este cunoscută ca sărbătoarea eroilor, de aceea se fac slujbe speciale și pomeniri ale morților la monumentele eroilor, în unele garnizoane militare și în biserici. În unele locuri se iese la holdă și se citesc rugăciuni pentru recolte. Mai demult se făceau și cununi de spice. Obiceiul se mai păstrează în vestul țării, unde cununile se țin la prapuri din Biserică până în anul următor.

31 mai **Irimia - sărbătoarea boilor**

**Rubrică realizată de
Dr. Iuliana BĂNCESCU**

Agenda*

Alba

6-9 mai – Alba Iulia, Sebeș, Lanchrăm

Festivalul Internațional „Lucian Blaga” - ediția a XXVIII-a.

8 mai – Alba Iulia

Expoziția de pictură „9 Mai - Ziua Europei”.

10 mai – Avram Iancu

„185 de ani de la nașterea lui Avram Iancu” - inaugurarea „Avram Iancu” muzeului și spectacol festiv.

12-17 mai – Blaj

„Serbările Câmpiei Libertății” - manifestări cultural-științifice.

15 mai – Ighiu

Îmbrânzitul oilor - serbare câmpenească.

17 mai – Blaj

Concursul județean „Cultura pentru cultură”; faza zonală Blaj.

22-24 mai – Alba Iulia

Colocviile de etnografie și folclor ale Centrului de Cultură „Augustin Bena”.

24 mai – Șugag

Festivalul folcloric interjudețean „Zii, bade, cu fluiera”.

24 mai – Cugir

Concursul „Cultura pentru cultură”; faza zonală Sebeș-Cugir.

24 mai – Ceru-Băcăinți

„Festivalul florilor de salcâm” - spectacol folcloric.

28-31 mai – Alba Iulia

Zilele Municipiului Alba Iulia - suită de manifestări cultural-artistice și științifice.

*N.R. Informațiile de la această rubrică sunt furnizate de centrele județene pentru conservarea și promovarea culturii tradiționale. Pentru confirmări, vă rugăm consultați organizatorii.

28-31 mai – Alba Iulia

Festival-concurs de chitară clasică.

31 mai – Câlnic

Fiii satului - manifestări dedicate împlinirii a 740 de ani de la atestarea documentară a localității.

Arges

1 mai – Pitești - Parcul Ștrand

Spectacolul muzical-coregrafic „Sărbătoarea primăverii”.

2 mai – Pitești - Teatrul „Carol Davila”

„Mugurii folclorului argeșean” - concursul celor mai talentați copii - soliști vocali și instrumentiști de muzică populară din județul Argeș, ediția II-a, etapa finală.

9 mai – Pitești - Muzeul Județean

Sesiunea anuală de comunicări științifice și culegeri de folclor cu tema „Obiceiuri tradiționale de ieri și de azi”, organizată în colaborare cu Asociația Folcloriștilor Argeșeni „C. Rădulescu-Codin”.

15 mai – Curtea de Argeș - Muzeul Municipal

Festivalul-concurs al filmului cu tematică religioasă „Lumină din Lumină” - ediția a XVI-a.

24 mai – Corbi

„Rapsodia păstorească” - sărbătoare folclorică tradițională cu participarea județelor Gorj, Sibiu, Vâlcea și Argeș - ediția a XXXIX-a.

28 mai – Stolnici

Întrecerea călușarilor din Argeș - Stolnici - ediția a XXI-a.

30 mai – Topoloveni - Casa de Cultură „Pr. Ion Ionescu”

Concursul județean al ansamblurilor folclorice și al formațiilor de dansuri populare de copii și tineri „Gheorghe Popescu-Județ” - ediția a IX-a.

Bacău

24 mai – Solonț

Nedeea de la Pădureni, organizată în fiecare an în preajma sărbătoririi hramului Bisericii „Sfinții Împărați Constantin și Elena”.

31 mai – Buhuși

Festivalul județean al corurilor pentru copii „Mihai Drâmbe”.

Bihor**2-3 mai – Aleșd****Festivalul internațional de muzică populară pentru copii „Suflet de stea” și spectacol folcloric.****2-3 mai – Aleșd**

Expoziție de artă plastică pentru copii.

6 mai – Oradea

„Gala muzicii culte” - faza finală. Participă coruri, orchestre de cameră, soliști vocali și instrumentiști.

21-24 mai – Valea lui Mihai**Serbarea câmpenească *Zilele Salcâmului în floare*. Participă formații artistice din localitățile: Diosig, Săcueni, Valea lui Mihai, Oradea, precum și formații din Ungaria.****21-24 mai – Valea lui Mihai**

Expoziție de artă populară și artă plastică. Expun creatori din localitățile: Diosig, Săcueni, Valea lui Mihai, Oradea.

22 mai – Oradea**Festivalul-concurs de muzică populară pentru tineri soliști vocali și instrumentiști „Mândru-i cântecu-n Bihor”.****Botoșani****19-21 mai – Bucecea****Festivalul-concurs al cântecului popular moldovenesc „Satule, mândră grădină”.****25 mai – Botoșani**

„La izvoarele neamului” - festival-concurs al formațiilor corale județene.

29 mai – Botoșani**Tabără interjudețeană de creație populară.****Brașov****9-10 mai – Râșnov*****Zilele Râșnovului* - manifestări cultural-artistice.****9-10 mai – Feldioara, Colonia 1 Mai*****Sărbătoarea Armindenului* - manifestare tradițională.****16 mai – Brașov*****Ziua meșteșugurilor maghiare.*****23-24 mai – Șercaia*****Sărbătoarea Narciselor.*****23-24 mai – Teliu**

„Festivalul Melcului” - manifestare de tradiție în această localitate unde se cresc melci.

23-24 mai – Brașov**Festivalul de folclor pentru tineret „Flori de mai” - ediția a VII-a.****Brăila****22-24 mai – Brăila - Casa Tineretului**

Festivalul Internațional de Muzică Ușoară „George Grigoriu”.

București

• Centrul Național pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale organizează cea de-a IV-a ediție a ***Consfătuirii naționale a directorilor centrelor pentru conservarea și promovarea culturii tradiționale/centrelor culturale***, având ca temă ***Rolul așezămintelor culturale în salvagardarea culturii tradiționale***; subiectele puse în dezbatere sunt: *Obiective și atribuții în strategia așezămintelor culturale județene, Coordonarea metodologică - concept și aplicație și Salvagardarea meșteșugurilor tradiționale/implementarea de urgență a „Mărcii CeRT - artă tradițională”*. La consfătuire participă ca invitat special domnul dr. Vasile Timiș, secretar de stat - Ministerul Culturii, Cultelor și Patrimoniului Național, precum și alți invitați din minister. Consfătuirea se desfășoară la Sinaia, începând de luni, 25 mai a.c., ora 16, până miercuri, 27 mai, ora 13.

Buzău**8-9 mai – Buzău**

Festivalul național de epigramă „Cât e Buzăul de mare” - ediția a X-a.

24 mai – Padina***Sărbătoarea Florii de salcâm* - serbare populară ajunsă la ediția a VII-a.****24 mai – Chiliile*****Sărbătoare în sat* - serbare populară, ediția a IX-a.****31 mai – Gura Teghii*****„Pe urme de baladă”* - manifestare etnofolclorică, ediția a XL-a.****Caras-Severin****1-2 mai – Caransebeș - Episcopia Caransebeșului**

Festivalul coral interjudețean „Timotei Popovici” - ediția a XVII-a.

2 mai – Reșița

Alaiul primăverii - Colocviile de primăvară în domeniul etnografiei și folclorului - ediția a XXVIII-a.

7 mai – Reșița - Sala „Lira”

Festivalul „Drag mi-i graiul bănațan” - poezie în grai.

21 mai – Armeniș, Naidăș

Întâlnire cu fiii satului - manifestare tradițională.

23 mai – Oravița

Alaiul Primăverii pe Valea Carașului - ediția a IV-a și Sărbătoarea Liliacului.

Cluj**2-4 mai – Cluj-Napoca**

Festivalul-concurs național de interpretare a folclorului muzical „Ion Sotelecan”.

4-8 mai – Cluj-Napoca

Concerte educative pentru elevii școlilor din Cluj-Napoca.

8-9 mai – Huedin

Festivalul național de meșteșuguri tradiționale „Mâini de aur”.

16-18 mai – Cluj-Napoca

Festivalul culturii și tradițiilor populare din Transilvania „Serbările Transilvane”.

16-18 mai – Cluj-Napoca - Expo Transilvania

Târgul meșterilor populari.

23-24 mai – Huedin

„În Florar, la Huedin” - manifestări culturale organizate de Primăria și Casa de Cultură Huedin.

27 mai – Viișoara

În cadrul Programului de educație permanentă și perfecționare profesională, se organizează un curs de instruire privind Legea nr. 8/2006.

30 mai – Cluj-Napoca

„Olimpiada meșteșugurilor” - expoziții-concurs pentru elevi, vizând cunoașterea și practicarea meșteșugurilor tradiționale.

30-31 mai – Cluj-Napoca, Gilău

Festivalul-concurs național de interpretare a cântecului popular „Dumitru Sopon” - ediția a II-a.

Constanța**30 aprilie-10 mai – Constanța - Galeria „Amfora”**

Expoziția de pictură „Studii și ritmuri” a elevilor școlii Populare de Arte.

14-27 mai – Constanța - Galeria „Amfora”

Expoziție de artă fotografică. Expun: V. Toma și J. Stângaciu.

20 aprilie – Constanța

„Metode și procedee de conservare și protejare a obiceiurilor și tradițiilor populare din județul Constanța” - masă rotundă.

22 mai – Murfatlar

Paparuda - obicei popular agrar.

• Pe parcursul lunii au loc cercetările de teren:

- *Datini, tradiții, superstiții* - localitatea Mircea Vodă (7 mai);

- *Legende dobrogene generate de elementele naturii;*

- *Obiceiuri și tradiții ale comunității ceangăilor, zona etnografică nr. 2, localitățile: Lumina, Oituz, Palazu Mic, Gura Dobrogei, Casian, Cheia, Pantelimon;*

- *Nemții din Dobrogea* - continuarea cercetării privind această etnie.

• În localitatea Cumpăna, marți, 12 mai, se realizează înregistrarea și prelucrarea pe suport electronic a *Ropotului țestelor* - ritualul de realizare a țestelor și al coacerii pâinii, în vederea conservării acestuia.

Covasna**14-16 mai – Miercurea-Ciuc**

Zilele tinerilor covăsneni - ediția a V-a - proiect ce pune în relație de competiție și dialog un număr cât de mare de tineri din județ.

24 mai – Moacșa - Creasta Pivniței Uriașului

Târgul valorilor covăsnene - sărbătoare populară care își propune să reunească toate valorile culturii populare de ieri și de azi, în diversitatea lor, care merită păstrate și promovate.

• Se continuă și în acest an, în luna mai, proiectul „Seri albastre”, program de promovare a tinerilor covăsneni, coordonat de studentul Emil Pantelimon. Proiectul este practic o competiție ce se desfășoară pe două planuri: artistic și organizațional.

Dâmbovița**9-16 mai – Târgoviște**

Homo Europaeus - expoziție de pictură a copiilor din comuna Crângurile, organizată în parteneriat cu Complexul Muzeal „Curtea Domnească” și Căminul Cultural din localitate.

18-22 mai – Târgoviște - Cabinetul Multimedia al CJCPCT
Satul - univers de-sine-stătător - program de cunoaștere a patrimoniului cultural al județului Dâmbovița. Tema acestei luni: *Meșterii și meșteșugurile lor în satul tradițional*. Participă elevi din cinci școli târgoviștene.

• În perioada 4-19 mai a.c., specialiștii CJCPCT efectuează deplasări de teren în comunele: Tătărani, Cobia, Potlogi și Gheboia, pentru culegerea de informații necesare alcătuirii *Dicționarului etnografic al județului Dâmbovița*.

Doj

30-31 mai – Pielești

Festivalul-concurs național al cântecului și jocului popular românesc „Vară pieleșteană” - festival al ansamblurilor folclorice de amatori.

• În luna mai specialiștii CJCPCT desfășoară cercetările etnofolclorice *Năproorul - Sfântul Gheorghe în satele de pe Valea Timocului bulgăresc* (localitățile Florentin, Negorin și Antimovo din Bulgaria; perioada: 5-7 mai) și *Tradiția și creația populară în satul românesc contemporan - Zona etnografică Doj* (comuna Gighera și satele aparținătoare; perioada: 11-17 mai).

Galati

1-3 mai – Galați

Concerte în aer liber susținute de Fanfara „Valurile Dunării”.

3 mai – Galați

Manifestări prilejuite de *Ziua Internațională a Presei*.

9 mai – Galați

Ziua Europei - manifestări culturale complexe.

14 mai – Galați

Expoziția de final de an a absolvenților școlii de Arte.

17 mai – localități din județ

***Sărbătoarea Bujorului* - manifestare folclorică tradițională.**

21 mai-15 iunie – Galați

Concursul Național de Arte Vizuale „Nicolae Mantu”.

21-24 mai – Galați

Concursul internațional de muzică clasică „Miniatura romantică”.

22 mai – Galați

Expoziție de artă fotografică.

24 mai – localități din județ

***Sărbătoarea Salcâmului* - manifestare folclorică tradițională.**

• În luna mai apar volumul X al antologiei „Poeți la castel” și numărul 87 al revistei „Dunărea de Jos”.

• Pe parcursul lunii mai specialiștii Centrului Cultural „Dunărea de Jos” desfășoară: programul de cercetare etnografică „Pomul vieții”, programul „Satul din noi” (în cadrul proiectului „Tânărul și tradiția strămoșilor”), proiectul „Casa satului” și programul „Muzeul Satului”.

Giurgiu

3 mai – Giurgiu

„Lumină din lumină” - festival interjudețean de interpretare a muzicii corale religioase.

9 mai – Giurgiu

Expoziție de pictură realizată de cursanții școlii de Arte, clasele *Pictură* și *Grafică-Design*.

9 mai – Giurgiu - Teatrul Valah

Concert de chitară „Ghitarada” susținut de cursanții școlii de Arte, clasa *Chitară clasică*.

Gorj

2 mai – Runcu

***Sărbătoarea logodnei vinului cu ulcica* - manifestare organizată în cadrul proiectului „Gorjul tradițional”, în colaborare cu școala Populară de Arte, Consiliul Local și Căminul Cultural Ciuperceeni. Organizator principal: Fundația „Dăruie vieții farmec”.**

2-5 mai – Brănești

***Zilele comunei Brănești* - sărbătoare comunitară care cuprinde și un spectacol folcloric susținut de Ansamblul artistic profesionist „Doina Gorjului”.**

9-10 mai – Târgu Jiu

Festivalul interjudețean de muzică ușoară și gimnastică pentru copii „Măiastra” - ediția a II-a.

10-17 mai – Târgu Jiu - Teatrul Dramatic „Elvira Godeanu”

Zilele „Elvira Godeanu”: festival internațional de teatru și alte manifestări organizate cu prilejul împlinirii a 105 ani de la nașterea celebrei actrițe.

11-17 mai – Novaci

Zilele Culturii Novăceni: Festivalul interjudețean de folclor pastoral „Urcatul oilor la munte” și inaugurarea Muzeului Civilizației Montane.

12 mai – Runcu

Ghermanul - manifestare organizată în cadrul proiectului „Gorjul tradițional”, în colaborare cu Școala Populară de Arte, Consiliul Local și Căminul Cultural Runcu.

18-24 mai – Târgu Jiu

Zilele Târgu Jiului - complex de manifestări cultural-artistice. În acest an se organizează și ediția I a *Târgului meșterilor populari olteni*.

19 mai – Ciuperceni

Expoziție de țesături, covoare oltenești și ceramică, cuprinsă în proiectul „Gorjul tradițional”.

21 mai – Alimpești

In memoriam Ion Lotreanu: evocări, recitaluri de poezie, lansări de volume și reviste.

21-24 mai – Târgu Jiu, Târgu Cărbunești

Festivalul internațional de literatură „Tudor Arghezi” - ediția a XXIX-a.

24 mai – Rovinari

Proiectul „Gorjul tradițional”: Sărbătoarea florii de salcâm.

25-27 mai – Motru

Zilele Municipiului Motru - complex de manifestări cultural-științifice și artistice: Festivalul de muzică ușoară „Ritmuri motrene”, Festivalul folcloric „Cântecele Motrului”, expoziții de artă plastică și populară, lansări de volume și reviste.

25-31 mai – Târgu Jiu - Teatrul Dramatic „Elvira Godeanu”

Festivalul de teatru pentru elevi „Constantin Staicovici-Brănișteanu” - ediția a VII-a.

28 mai – Negomir

Festivalul folcloric „Vatra Satului” - ediția I.

29-31 mai – Târgu Jiu - Palatul copiilor

Festivalul folcloric interjudețean pentru copii și tineret „Pe fir de baladă” și Târgul național al meșterilor populari copii - ediția a IV-a.

30 mai – Hurezani

Festivalul folcloric „Amaradia” - ediția a V-a.

30-31 mai – Țicleni

Zilele Orașului Țicleni - manifestări cultural-artistice.

31 mai – Turburea

Sărbătoarea Rusaliilor - manifestare culturală comunitară.

Hunedoara**9-10 mai – Ghelari**

Sărbătoarea artiștilor populari - spectacole folclorice și expoziții de artă populară.

24 mai – Sălașu de Sus

Festivalul narciselor - serbare populară.

Ialomița

15 mai – Mihail Kogălniceanu, Munteni-Buzău (faza pe localități)

29 mai – Reviga (faza județeană)

„Zărzărică, zărzărea” - festival județean de folclor, ediția a XVII-a.

Iași

• **Pe parcursul lunii mai se desfășoară proiectul *Cultura populară tradițională în satul contemporan*, proiect de cercetare a spațiului etnocultural al județului Iași - etapa I (prospecțiunea și inventarierea patrimoniului material și imaterial al județului).**

Ilfov

8 mai – Voluntari

Spectacol de teatru.

15 mai – Voluntari

Ziua Internațională a Familiei: simpozion de informare, organizat în colaborare cu Direcția Județeană de Asistență Socială și Protecție a Copilului Ilfov.

20 mai – Voluntari

Ziua Mondială a Dezvoltării Culturale: simpozion dedicat problemelor producției de carte.

22 mai – Voluntari

Ziua Aromânilor: dezbateri pe tema integrării aromânilor în comunitățile ilfovene și spectacol de tradiții al reprezentanților acestei etnii.

Maramures**6 mai** – Bistra**Festivalul cântecului și dansului huțul - obiceiuri de primăvară ucrainene, ediția a VII-a.****11-22 mai** – Baia Mare**Salonul de primăvară al artiștilor plastici maramureșeni - ediția a VI-a.****17 mai** – Hoteni**„Tânjaua de pe Mara” - festival național al obiceiurilor agrare, ediția a XLI-a.****23-24 mai** – Șieu**„Floare mândră de pe Iza” - festival-concurs interjudețean de folclor pentru soliști vocali și instrumentiști, ediția a XXIX-a.****23-24 mai** – Târgu Lăpuș**„Horea în grumaz” - festival-concurs de interpretare a horei lungi - hora cu noduri, ediția a XV-a.****25-31 mai** – Baia Mare**Expoziția de fotografie „Fotoetnografia”.****28 mai** – Repedeș***Sărbătoarea narciselor* - sărbătoare etnofolclorică, ediția a VIII-a.****30-31 mai** – Vișeu de Sus**„Armonii de primăvară” - festival interjudețean de literatură și folclor, ediția a XXI-a.****30-31 mai** – Cornia***Sărbătoarea cireșelor* - manifestare etnofolclorică, ediția a IV-a.****31 mai** – Cicârlău**Aniversarea a 50 de ani de cântec cu Nicolae Sabău.****Mehedinți****2 mai** – Bălăcița**8 mai** – Filiași**23 mai** – Strehaia**Spectacole susținute de Ansamblul folcloric profesionist „Danubius”, precum și de alte formații locale, cu ocazia sărbătoririi zilelor localităților respective.****10 mai** – Șișești**Festivalul „Oale și sarmale” - târg al meșterilor olari, expoziții de artă populară tradițională și spectacol folcloric.****17 mai** – Ponoare***Sărbătoarea liliacului* - manifestare tradițională.****Mures****2 mai** – Târgu Mureș**Salonul județean de primăvară - pictură - ediția a XXXIII-a.****8 mai** – Luduș**Concursul de muzică populară „Mugurel de brad” - ediția I.****17 mai** – Sâncraiu de Mureș**Festivalul de cântece și dansuri populare maghiare „Tiszta fórrásbol” („Din izvor curat”).****22 mai** – Reghin**Festivalul interjudețean al păpușarilor (în limba maghiară) „Vítěz László”.****28-31 mai** – Luduș***Zilele culturale ludușene* - manifestări culturale complexe.****Neamț****9 mai** – Piatra Neamț**Spectacol artistic și expoziție de fotografie dedicate *Zilei Europei*.****10 mai** – Bicz-Chei***Armindenii* - *Ziua Comunei Bicz-Chei*: manifestări etnofolclorice, între care și un spectacol al Ansamblului folcloric „Floriciță de la Munte”.****21 mai** – Ion Creangă**Festivalul-concurs interjudețean de folclor „Matei Costică Creangă”.****• Pe parcursul lunii mai, Ansamblul folcloric „Floriciță de la Munte” susține spectacole în localități din județ în cadrul „Stagiunii de Folclor”.****Olt****8-9 mai** – Cetate**Expoziție de artă tradițională; expun creatori populari din județ.****9 mai** – Slatina, localități din județ***Ziua Europei* - manifestări cultural-artistice și sportive.****17 mai** – Radomirești - Pădurea Crăciunei***Sărbătoarea Bujorului* - manifestare tradițională care marchează momentul înfloririi bujorului sălbatic. Au loc spectacole folclorice susținute de formații din Radomirești și din localitățile limitrofe.**

21 mai – București - Muzeul Național al Satului „D. Gusti”
Expoziție de artă populară dedicată meșterului Constantin Nițu, la împlinirea vârstei de 65 de ani.

22-24 mai – Izbiceni

Expoziție de fotografie având ca temă obiceiuri și tradiții, urmată de un spectacol al Teatrului Municipal „Eugen Ionescu” cu piesa „Mobilă și durere”.

23-24 mai – Ianca

„Căntecele Dunării” - concurs de interpretare a muzicii populare - soliști vocali și instrumentiști. Participă interpreți din localități riverane Dunării.

28 mai – Slatina

„Pomul vieții” - ediția a XIII-a: Colocviul „Cultură și civilizație pe Valea Oltului Inferior”, simpozioane, Târgul meșterilor populari de pe Valea Oltului și târg de ceramică, expoziții, spectacole folclorice.

Prahova

9 mai – Vălenii de Munte

Activități cultural-artistice de amploare, care celebrează *Ziua Europei*, *Ziua Independenței de Stat a României* și *Ziua Orașului Vălenii de Munte*.

12-14 mai – Bușteni

Festivalul național de teatru studentesc.

20-21 mai – Băicoi

Zilele Orașului Băicoi - manifestări complexe.

21 mai – Florești

Ziua comunei Florești: manifestări cultural-artistice și sportive, expoziții, târg.

22-23 mai – Comarnic

Festivalul portului, dansului și cântecului popular „Comarnic - 2009”, cu participare interjudețeană - ediția I.

24-25 mai – Drajna - Stadionul „Constantin Cursaru”

Drajna în sărbătoare: slujbă de pomenire la Crucea „Piscul Domnului”, concert de muzică religioasă, întâlnire cu fiii satului ș.a.

25-31 mai – Bușteni – Casa de Cultură

Festivalul internațional de film turistic-religios și de muzică religioasă.

28 mai – Cocorăștii Mislui

Sărbătoarea satului - manifestare cultural-artistică complexă (ediția a IX-a): spectacole folclorice, târg, serbare câmpenească.

Participă formații folclorice din județ și din localitățile înfrățite din Republica Moldova și Franța.

28 mai – Cosminele

28 mai – Vadu Săpat

Înălțarea Domnului - Sărbătoarea satului - manifestări complexe.

30 mai – Filipeștii de Pădure

Festivalul Primăverii: manifestări cultural-artistice dedicate zilei localității.

30-31 mai – Păulești

Zilele Comunei Păulești.

31 mai – Ploiești

Festivalul județean „Copilăria inundă bătrânul bulevard”.

Satu Mare

1-21 mai – Satu Mare - sediul CJCPCT

Expoziția de pictură Szekely Tunde.

9-10 mai – Negrești-Oaș - Muzeul orașului

Simpozionul „Obiceiuri de sămbră în fotografii” și sărbătoarea Sâmbra oilor - ediția a LII-a.

10 mai – Satu Mare

Ziua Mamei - manifestare organizată în colaborare cu Forumul Democrat German Satu Mare.

21 mai-18 iunie – Satu Mare - sediul CJCPCT

Expoziția de pictură Torok Eva.

31 mai – Satu Mare

Ziua Orașului Satu Mare - spectacol folcloric.

Sălaj

10 mai – Măgura Priei

Măsuritul de la Pria - serbare pastorală, organizată în colaborare cu Primăria Cizer.

24 mai – Cehu Silvaniei

Festivalul-concurs al tinerilor interpreți de muzică populară „Primăvara Cântecului Sălăjean” - ediția a II-a.

• Apare numărul 5/mai 2009 al revistei de cultură „Caiete Silvane”, editată de CJCPCT.

Sibiu

6-10 mai – Rășinari

Colocviile Internaționale „Emil Cioran”.

28-29 mai – Rășinari

Zilele culturale „Octavian Goga” - manifestări cultural-științifice dedicate vieții și personalității scriitorului.

30-31 mai – Șeica Mare

Zilele comunei Șeica Mare - manifestări complexe.

Teleorman

9 mai – Turnu Măgurele

Zilele Municipiului Turnu Măgurele - spectacol folcloric.

23 mai – Zimnicea

Spectacole folclorice desfășurate sub egida *Zilelor Dunării* și a *Zilelor Orașului Zimnicea*.

• *Portul tradițional teleormănean*: acțiuni de cercetare, conservare și promovare a portului popular teleormănean, desfășurată în zonele etnografice din județ, în perioada mai- septembrie a.c.

Timiș

3 mai – Șemlacu Mic, com. Gătaia - Mănăstirea Săraca

„Cântecul Învierii” - spectacol coral.

8 mai – Buziaș

10 mai – Beliuț

17 mai – Jimbolia

24 mai – Sântana

Spectacole susținute de Ansamblul folcloric profesionist „Banatul”.

9 mai – Timișoara - Muzeul Satului Bănățean

Ziua Europei - manifestări folclorice, care cuprind și un spectacol al Ansamblului folcloric profesionist „Banatul”.

Tulcea

9 mai – Tulcea - Faleză

Manifestări dedicate *Zilei Europei*: spectacol susținut de Ansamblul folcloric „Baladele Deltei” și de formații din județ, din țară (Bacău, Bistrița-Năsăud, Călărași, Constanța, Mureș, Sibiu) și din Bulgaria.

14-17 mai – Tulcea, Sarighiol de Deal**Festivalul Internațional al Păstoritului.**

25, 26 mai – Tulcea - Teatrul „Jean Bart”

Spectacolul „Tinerete fără bătrânețe” susținut de Ansamblul folcloric „Baladele Deltei” și actorii: Virginia Mirea, Emil Hossu, Silviu Biriș, Ileana Olteanu, Vlad Ivanov, Monica Davidescu.

28 mai – Tulcea - Palatului Copiilor

Festivalul județean de folclor pentru preșcolari. Participă formații și grupuri ale grădinițelor din județ.

• Pe parcursul lunii mai, Ansamblul folcloric „Baladele Deltei” susține spectacole în localități din județ: 1 mai - Tulcea - Complexul „Europolis” (cu ocazia deschiderii sezonului turistic), 2 mai - Jijila, 3 mai - Greci, 6 mai - Murighiol (hramul bisericii din localitate), 9 mai – Mahmudia, 23 mai - Tulcea, 29 mai - Tulcea - Complex „Delta”, 31 mai - Tulcea - Nava „L'Europe”.

Vaslui

8 mai – Muntenii de Jos

Înălnire de lucru cu directorii de cămine culturale, centre culturale și case de cultură. Cu acest prilej are loc și lansarea volumului „Miron Costin”.

9 mai – Vaslui

Concurs de arte plastice dedicat *Zilei Europei*.

21 mai – Miclești

Spectacol folcloric dedicat *Zilei satului*, sărbătorită în fiecare an de Sfinții Împărați Constantin și Elena.

24 mai – Pogonești

Târgul meșterilor populari din România și Republica Moldova, care face parte din proiectul „Arta tradițională - mijloc de dezvoltare economică”.

Vâlcea

15 mai – Râmnicu Vâlcea - Episcopia Râmnicului, Sala „Sf. Antim Ivireanul”

Episcopi și cititori în Vâlcea secolului al XVIII-lea - conferință și lansarea cărții cu același titlu, apărută la Editura Patrimoniul a CJCPCT Vâlcea. Prezintă: academician Răzvan Theodorescu. Partener: Episcopia Râmnicului.

16 mai – Râmnicu Vâlcea - Casei de Cultură a Sindicatelor - Sala „Studio”

17 mai – Tetoiu

Festivalul Național de Dramaturgie „Bogdan Amaru” - ediția a IV-a. Parteneri: Teatrul „Anton Pann” Râmnicu Vâlcea, Casa de Cultură a Sindicatelor Vâlcea și Primăria comunei Tetoiu.

21 mai – Păușești-Otăsău

„Glasul Otăsăului” - festival al folclorului de pe Valea Otăsăului.

24 mai – Crețeni - Parcul din incinta școlii cu clasele I-VIII

„Pridvorul tinereții” - festival al tinerilor meșteri populari și interpreți de folclor.

27 mai – Râmnicu Vâlcea - Galeria de artă „Constantin Iliescu”

„Vâlcea artistică” - festival județean al creației artistice (literatură, artă plastică, fotografie) - ediția a XIII-a.

29-31 mai – Horezu - Popasul turistic „Stejari”

„Cocoșul de Hurez” - Târgul ceramicii populare românești, ediția a XXXIX-a. Parteneri: Primăria și Casa de Cultură „Constantin Brâncoveanu” Horezu, Fundația Națională pentru Civilizație Rurală „Niște țărani”.

31 mai – Bunești

Sărbătoarea câpșunului - ediția a XXXIX-a - sărbătoarea cultivatorilor de câpșuni.

31 mai – Galicea

Ziua comunei - sărbătoarea tradițională a comunei Galicea.

Vrancea

1-3 mai – Focșani

Concursul național coral pentru licee „Mai 2009”.

18-21 mai – Bârsești

Manifestări dedicate „Ordinului Cavalerilor Mioriței” și *Boteiul oilor* - obicei tradițional.

• Editarea Culegerii *Descântece vrâncene*.

• Pe parcursul lunii mai, se continuă work-shop-urile de meșteșuguri - olărit, țesut, pielărit - și de coregrafie în localități din județ.

Aniversări

Dan Gherasimescu la 60 de ani

Timpul nu s-a oprit în loc nici pentru **Dan Gherasimescu**, meșterul din Valea Danului, județul Argeș. Prima zi a Prierului i-a adus în vârstă, iată, cel de al 60-lea „ghiocel”, iar CJCPCT Argeș i-a făcut în această zi un cadou meritat: Simpozionul „Dan Gherasimescu - Omul-pasăre al românilor”.

Manifestarea a început în holul Bibliotecii Județene Argeș „Dinicu Golescu” din Pitești. Au rostit cuvinte de apreciere, reconstituind portretul creatorului: dr. Corina Mihăescu - cercetător la Muzeul Național al Satului „Dimitrie Gusti”, dr. Sorin Mazilescu - director al CJCPCT Argeș, prof. Costin Alexandrescu - fostul director al instituției organizatoare a acestei manifestări, prof. Filofteia Pally - director al Muzeului Viticulturii și Pomiculturii din Golești, dr. Octavian Mihail Sachelarie - directorul BJA „Dinicu Golescu”, prof. Radu Oprea - consilier superior al Direcției Județene Argeș pentru Cultură, Culte și Patrimoniu Cultural Național, Liliana Sandu - consilier județean, Gabriela Pendiuc - director al Școlii Populare de Arte și Meserii din Pitești, prof. Cezar Bădescu din Arefu.

În vitrinele Bibliotecii au poposit numeroase obiecte realizate, în ani, de meșterul Dan Gherasimescu, pentru oameni: ciomege și băte, furci de tors și de podoabă, obiecte de cult religios (pristolnice, icoane de vatră, materiale pentru schituri și mănăstiri, părți ale troițelor, cruci, iconițe, agheasmatare), tilinci, drâmbe, păsări

măiestre, jucării, tipare de caș, căni, linguri cu lanț lucrate dintr-o singură bucată de lemn, stâlpi de case, lăzi de zestre, „pahare ale mântuirii” și pentru miri, blidare, tăvi, sărărițe, cupe, mânere pentru diferite unelte. Salcia, plopul, fagul, stejarul îi oferă material pentru chipuri sculptate prețuite mereu mai mult de cei care au prilejul-privilegiu să le vadă.

Meșterul nostru a venit pe lume la 1 aprilie 1949 în Valea Danului. Tatăl său, de la care a deprins aplecarea pentru creația artistică, Daniil, era profesor și cantor bisericesc (își pierduse o parte a brațului stâng în luptele cu nemții, la Vulturi-Vânători, județul Iași).

Dan s-a bucurat de întregul evantai al datinilor proprii neamului: făptura care îl aducea pe lume invoca ursitoarele care să-i „prescrie” un drum luminos în viață, îl scâldea în copaie de salcie roșie, obligându-l să-și așeze mâna în calea șulemendriței pestrițe, practică menită să-i dea siguranță în gând, degete și lucru.

I-a plăcut încă de mic lemnul, cu simțirea, mirosul, senzațiile și însemnele sale adânc omenești - îl creștea, modelându-l în fel și chip, realizând fluierașe sau obiecte pentru bucătărie, ba chiar a închipuit o bicicletă pe care, mândru tare, cobora coastele satului și împrejurimilor. De la moșul Andrei, de la tatăl său și de la bătrânii comunității a deprins meșteșugul pătrunderii delicate, „unse” în „carnea” lemnului; Neluț Stoicescu l-a învățat să nu se teamă de șarpe - adeseori întruchipat în minisculpturile sale. Aduna și își făurea unelte: cuțițe, bricege (are peste 80), dălțușe, dornuri, toporașe, fierăstraie, cuțitoaie. Nu s-a lăsat de cioplit nici în anii de școală: acasă, la Valea Danului, în Curtea de Argeș sau la Râmnicu Vâlcea, pentru ca, după absolvirea studiilor sanitare, să fie repartizat - unde credeți? - în Peștișani, județul Gorj, la doi pași de Hobita marelui Brâncuși (ce mai potrivire!).

Oriunde, îl interesează totul: așezarea geografică, flora, fauna, toponimia, științele, istoria, roadele gândirii îndrăznețe, locuitorii, legendele, vorbirea populară neaoșă, întâmplările de zi cu zi, opiniile despre soartă, viață, artă. Lucrează cu pasiune-patimă, duios, cu dragoste pentru semeni, cu armonie, sete vizând perfecțiunea, în credință - este bun creștin, tandru, mereu cumpătat, blajin, ajutor, prietenos, echilibrat, sfătuitor de bine, respectuos, tolerant, înțelegător, modest peste poate, politicos cât cuprinde, rezervat în sensul cel mai de sus al cuvântului.

**Imagine de la aniversarea meșterului Dan Gherasimescu -
Biblioteca Județeană Argeș „Dinicu Golescu”,
Pitești, 1 aprilie 2009**

Fotografie din Arhiva CJCPCT Argeș

A dat zeci de intrupări ale zburătoarei pe care o numim *pasăre măiastră* - o găsea, i-a „prins” pentru totdeauna înfățișarea. L-a obsedat ideea din copilărie, când basmele îi hrăneau mintea, curiozitatea și făptura însetată pe de-a-ntregul de absolut, de cunoaștere. I-a întors înfățișarea pe toate părțile, închipuind-o în imagini pentru care americanii de la Smithsonian Institute din Washington D.C. l-au numit „omul-pasăre al românilor”. La fel i-au zis și specialiștii din Bulgaria, Franța, Germania, Japonia, unde operele argeșeanului au fost etalate în expoziții.

L-au inspirat, de asemenea, datinile noastre, immortalizând sărbătoarea Dragobetelui și obiceiurile de peste an, ilustrate prin obiecte apreciate la superlativ. Meșterul este interesat, în egală măsură, de ceremonialul nunții, prezent în lucrările sale prin paharele cioplite gingaș dintr-un singur lemn. I-a fost dat să poposească și la

Păsări măiestre create de Dan Gherasimescu - Omul-pasăre al românilor

Fotografie din Arhiva CJCPCT Argeș

Muntele Athos, de unde a revenit cu mai multă Credință.

Ar trebui spuse alte și alte cuvinte, apreciindu-i și aplecarea pentru muzică, fiindcă a izvodit și continuă să o facă instrumente precum tilinca sau drâmba, la care interpretează cu talent doine sau melodii de joc din zonă. O altă dimensiune a personalității sale, remarcată de cei care urmăreau în sala mare, de confe-

rințe, a Bibliotecii Județene Argeș „Dinicu Golescu” din Pitești filmul documentar *Dan Gherasimescu - Omul-pasăre al românilor*, închinat sărbătoritului, la șase decenii de viață exemplară, de către cercetătorul dr. Sorin Mazilescu, noul director al CJCPCT Argeș - un imn dedicat cu delicatețe poetului lemnar din Valea Danului, care se vedește și un înzestrat creator de aeromodele și un apreciat salvamontist.

Apreciindu-i creațiile și contribuția la îmbogățirea continuă a patrimoniului de valori, Academia Artelor Tradiționale din Sibiu l-a primit în rândurile sale acum 14 ani, iar Asociația Creatorilor Populari din România îl are președinte încă din 2001.

Acum șase ani, șeful statului i-a acordat Medalia Omagială „Serviciul Credincios”, iar Școala Populară de Arte și Meserii din Pitești i-a încredințat rolul de instructor al celor 50 de copii (astăzi, doar 20) din rândurile cărora se va ivi, poate, un alt Dan Gherasimescu pentru care pasărea măiastră să însemne o permanentă căutare și întruchipare artistică.

Prof. Constantin CÂRSTOIU
CJCPCT Argeș

Portret

Ion Marin - rapsod din Bălenii Galațiului

Pierduți în tumultul vieții cotidiene, lăsăm adeseori uitarea să se aștearnă peste oameni, locuri, într-un cuvânt repere ale culturii populare și nu numai. Adevărate „tezaure umane vii”, a căror personalitate s-a conturat și dezvoltat îmbrăcată de cele mai multe ori în haina modestiei și a simplității, a firescului și a bunecuvinițe, merită cu prisosință să fie aduse în lumină. Dimensiunile acestor aprecieri nu pot fi puse la îndoială atunci când cunoști oameni precum Ion Marin din localitatea Băleni, județul Galați.

Povestea acestui rapsod începe, după cum ne mărturisește chiar dumnealui, „cam prin '44 (n.n. - avea 11 ani), mama munșe' la boieri și mă lua acolo la scărmanat lânî, (...) mă dușe pi undi fășe ie curat pi acolo și ave' boierii di ista cu goarnî - patifon, ascultam... îmi plășe tari, tari muzâca... Avem pământ aișea pi vali, tata ara la plug, și-o găsât un fluieraș mititel, di metal; acu' noi eram doi frați și ni șertam, ba cî sî-l ieu io, ba cî sî-l iei el... L-am pierdut și pi așeala... m-am uitat di pi el, di pi-așeala... Măi zâc?! Cum sî hii făcut? Da' n-avem cu și da găurî... Erau sfredeli di istea țâgănești, și ave' un moș, am șerut sfredelu' la moșu', am luat o creangî di salcâm dreaptî, am bătut-o în pământ ca sî nu sî șiușeascî, și dăi, dăi, az' unu', mâni unu', am răușât și l-am făcut. Nu-i știem măsura... Ni-o plăcut tari și vioara... La vioarî... cânta un fin di-a lu' bunicu', era la o bostănării, m-am uitat

di pi vioara lui și am stricat cutia di gaz a lu' bunicu' și i-am făcut io din niști scânduri un gât cu patru sârmi de-istea di cablu'... Și nu știem s-o acordez... Mă dușem la un moș, ni-o acorda, pân' la noi la bordeu și usca di soari, și discorda..."

După ce a început să deslușească tainele instrumentelor realizate chiar de el, exersa atunci când mergea cu animalele pe câmp: „Când am prins a cânta din vioară, așa oleacă, ni dușem așea în lări, așa-i spunem, pi dilătura satului și li învățam pi sorâmea și jioași, li cântam și sora țâne secunda, hangul”.

Mai târziu „merjeam pi la clăși de-istea cum și fășe di-nainti - o fimei, dacă ave' lână sau cânepi, aduna mai multi feti și fășe claci cum s-ar spuni'... și li cântam cu fluieru”.

De-a lungul timpului a adus o serie de adaptări unor instrumente muzicale, amintim aici cavalul (realizat și din materiale neconvenționale), ocarina (din lemn cioplit), cimpoiul (fără burduf), a făcut instrument muzical din corn de batal și s-a evidențiat în mod deosebit prin intermediul unei invenții remarcabile, am spune, nu atât sub aspectul complexității produsului finit, cât prin ineditul său - realizarea unui fluier în coada sapei, permițând rapsodului să-și îndulcească, prin interpretarea cântecelor doinite, puținele momente de odihnă atunci când se afla la munca pământului, pentru ca apoi, sapa să fie folosită ca unealtă de lucru.

Vedem, așadar, cum unealta devine nu doar „o prelungire a corpului”, ci și un instrument popular destinat alinării sufletului, atunci când munca istovitoare a câmpului pare să epuizeze resursele fizice.

Cântecele de joc precum *șchioapa*, *bostănelu'*, *bordeiașu'*, *sârba studenților*, *țânțărașu'*, *hoina*, *sălcioara*, *ciupicu'*, *vârlezanca*, *joiana*, *măriuța*, *brașoveanca*, și, nu în ultimul rând, *Hora lui Ion Marin*, compusă chiar de dumnealui, capătă viață în interpretarea rapsodului.

Instrumente realizate de rapsodul Ion Marin
Fotografii din Arhiva Centrului Cultural „Dunărea de Jos” Galați

A participat la numeroase festivaluri, în diferite zone ale țării și chiar și peste hotare: Turnu Măgurele, Brăila, București, Iași, Focșani, Galați, Craiova, Zimnicea, Piatra Neamț, Chișinău, colaborând cu orchestre de renume.

În luna februarie a acestui an l-am sărbătorit pe Ion Marin la Centrul Cultural „Dunărea de Jos”, în cadrul unui eveniment de suflet, la care au participat specialiști în domeniu, colaboratori, prieteni, membri ai familiei, reprezentanți ai administrației locale din comuna Băleni și, nu în ultimul rând, tineri, toți profund impresionați de personalitatea și harul acestui rapsod.

Cam aceasta ar fi povestea vieții unui om care învăluie în simplitate un spirit inovativ deosebit, dublat de pasiune, curiozitate și dorință de autodepășire, un om a cărui viață poate fi reflectată după cum mărturisește el însuși în câteva cuvinte: „Ni-o plăcut tari... Asta o fost... Muzica o fost... N-o avut șini și mă înveț'... Îs multi... Îi un roman întreg...”.

Anișoara STEGARU
Centrul Cultural „Dunărea de Jos” Galați

Activitatea așezămintelor culturale

Proiecte covășnene

■ Din anul 2005 Centrul de Cultură al Județului Covasna organizează, în parteneriat cu Asociația Culturală și de Tineret „REGÖS”, **Zilele Tinerilor Covășneni**. Este vorba de un proiect complex, care va implica participarea directă a aproximativ 320 de tineri. La nivelul județului Covasna, acesta este singurul proiect care reușește a pune în relație de competiție și dialog un număr atât de mare de tineri. După patru ediții, proiectul este perceput și așteptat ca o adevărată sărbătoare a tinerilor și a primăverii. Pe lângă cei 320 de tineri implicați direct în competițiile proiectului, în toate localitățile de unde provin cele 16 echipe se formează grupuri numeroase de suporteri care se implică în promovarea și susținerea echipei care le reprezintă localitatea.

Obiectivul principal al proiectului este de a ajunge să reprezinte un adevărat spațiu de întâlnire și dialog, căutat de tinerii din județul Covasna și așteptat a fi deschis în primăvara fiecărui an.

Proiectul, în toate componentele lui, este conceput și organizat de elevi din județul Covasna, în parteneriat cu o echipă de tineri din Ungaria (Budapesta). Acest lucru înseamnă că elevii din echipa de organizare, sub coordonarea unui referent al instituției noastre, au participat cu proiectul lor la competiții de proiecte, obținând astfel finanțarea necesară pentru desfășurarea evenimentului.

Prin organizarea în fiecare an a acestui proiect, tinerii au șansa de a intra în relație, de a lega prietenii și de a se asocia/grupa, în funcție de pasiuni și interese de cunoaștere comune. Prin urmare, *Zilele Tinerilor Covășneni* reprezintă o investiție în tineri, adică în formarea de grupuri de inițiativă care pe viitor pot anima și diversifica viața cultural-sportivă a comunităților covășnene.

■ Ideea **Serilor Albastre** a apărut în contextul unei polemici între inițiatorii proiectului, când s-a pus problema despre cum e mai bine să fie promovați tinerii artiști covășneni. Din discuție în discuție, de la argument la argument, Liliana Grosar (actualul producător al evenimentului) și Emil Pantelimon (inițiatorul și coordonatorul proiectului) s-au mobilizat și într-o săptămână au adus în fața publicului primul spectacol. Conceptul de *Seri Albastre* s-a armonizat cu spațiul în care s-a desfășurat primul concert - Sala Albastră a Bibliotecii Județene „Bod Peter” din Sfântu Gheorghe, o încăpere decorată cu stil și care dispune de o acustică rezonabilă. Astfel a început prima stagiune despre care nimeni nu știa cât va dura.

Dacă la început întregul eveniment era organizat de o echipă de cinci persoane, conceptul de *Seri Albastre* a declanșat la rândul lui o ambiție pe două planuri: artistic și organizațional. Așa s-a născut de la sine o competiție în cadrul căreia s-au remarcat atât programul artistic, care de fiecare dată încearcă să se autodepășească, cât și modul de organizare.

Astfel, dacă la primul spectacol se prezentau în fața publicului cinci blockflotiști, un chitarist, un tenor și doi pianiști, iar echipa tehnică cuprindea numai trei persoane, astăzi, după nouă ediții, *Seri Albastre* aduce în fața publicului un spectacol incitant de două ore, în care evoluează violoniști, contrabasiști, violonceliști, flautiști, oboiști, clarinetiști, blockflotiști, pianiști, trompetiști - o adevărată orchestră. Evenimentul a promovat și alte arte: grafică, pictură, sculptură, dans

și literatură. Așadar, suita de produse culturale autentice pe care organizatorii o oferă astăzi publicului spectator este mult mai amplă. Cu atât mai mult, evoluția s-a făcut simțită și în culise unde, de la o echipă de trei persoane s-a ajuns la una de 30 de voluntari, fiecare cu atribuții bine delimitate.

Seri Albastre selectează tinerii care nu au fost lansați niciodată individual și îi introduce într-un mecanism de creare a unei imagini în primul rând în comunitatea în care trăiesc, iar mai apoi la nivel național. Fiecare tânăr artist invitat, conform conceptului de promovare lansat în cea de-a doua stagiune, are parte de un recital individual, de o campanie de promovare a imaginii ce cuprinde atât mijloace electronice (blog personal, înregistrări și publicitate postate pe diverse site-uri), cât și tipărite (afișe individuale, cărți de vizită, stickere, postere, sesiuni de autografe, conferințe de presă). De altfel, înregistrări ale tuturor momentelor importante se găsesc și pe site-ul proiectului.

„Diversitatea pe care dorim să o aducem în fața publicului spectator nu urmărește decât să apropie lumea, în special tinerii, de artiștii pe care nu îi găsim pe micul ecran. Ne dorim și chiar reușim să realizăm spectacole de o diversitate culturală și lingvistică ce ne uimește uneori chiar și pe noi. Descoperim pe zi ce trece că tinerii talentați sunt din belșug, însă mediul în care să prospere artistic nu există. Această constatare ne motivează să producem spectacole de acest gen, necondiționat!”, adaugă Liliana Grosar, producătorul *Serilor Albastre*.

■ Centrul de Cultură al Județului Covasna continuă tradiția sărbătorii populare de pe Creasta Pivnița Uriășului de lângă localitatea Moacșa, pe care anul acesta o organizează într-o nouă formulă. Este vorba de o *reunire a tuturor valorilor de ieri și de azi, în toată diversitatea lor, care merită păstrate și promovate*.

Elementul de noutate al sărbătorii populare de pe Creasta Pivnița Uriășului constă în faptul că, începând din această primăvară, organizatorii invită toate comunitățile covășnene să mizeze pe zestrea/averea pe care o au în bătaură. Cum a miza pe ceva înseamnă a investi pe termen lung într-o anumită direcție, comunitățile locale sunt provocate să înceapă a investi în propriile

valori, prin efortul de a participa cât mai bine pregătiți la concursul *Tabăra căruțelor*, din cadrul **Târgului valorilor covășnene**.

Pentru a intra în concursul *Tabăra căruțelor*, participanții trebuie să îndeplinească următoarele condiții:

- fiecare comunitate trebuie să fie reprezentată de o căruță tradițională încărcată cu tot ceea ce primăriile consideră că reprezintă „zestrea localității”, cu care aceasta se poate mândri: de la obiecte de artă și tehnică populară, până la documente audio-video despre monumente ale naturii sau produse de artă modernă, pe care comunitățile locale consideră că merită a le promova;

- căruța tradițională va fi elementul-cheie pe care localitatea îl va valorifica în amenajarea standului de prezentare a ofertei sale de valori;

- „zestrea” pe care fiecare localitate o va expune spre promovare poate fi alcătuită din orice, singurul lucru obligatoriu este un obicei gastronomic specific zonei/un produs din bucătăria tradițională, care poate fi prezentat gata gătit sau poate fi pregătit la fața locului.

Organizatorii Concursului „Tabăra căruțelor” vor acorda două premii: *Premiul Consiliului Județean Covasna*, pentru localitatea care se va situa pe primul loc și va câștiga dreptul de a participa la toate expozițiile din țară și străinătate, unde Consiliul Județean va fi invitat a reprezenta județul Covasna cu un stand propriu și *Premiul Centrului de Cultură al Județului Covasna*, care va reprezenta realizarea, pentru localitatea câștigătoare, a unei Hărți a valorilor localității, cu toate reperele culturale locale cartografiate.

Desemnarea localității câștigătoare va fi făcută de un juriu alcătuit din cinci membri, care vor evalua: căruța tradițională și „greutatea” ofertei sale (felul cum arată și ce conține - 45% din punctajul total), obiceiul gastronomic/produsul din bucătăria tradițională (45% din punctaj), calitatea conceptului de promovare a „zestrei” din căruță, fiecare localitate va avea la dispoziție două minute pentru a prezenta, în ce formă dorește, conținutul ofertei respective (10% din punctajul total).

Programul Târgului valorilor covășnene - 24 mai 2009

- Orele 11,00: Concert de muzică de fanfară
11,30: Deschiderea oficială a Târgului
Începerea Concursului „Tabăra căruțelor”
Târgul meșteșugarilor și deschiderea unor ateliere
unde copiii pot învăța unele meșteșuguri sub
îndrumarea unor meșteri populari
Picnic foto
Construirea cortului pentru copii
Concert de fanfară
12,30: Întâlnirea ansamblurilor de dansuri populare pentru
copii și tineret
15,30: Prezentarea „zestrei” din căruță de fiecare localitate
care participă la Concursul „Tabăra căruțelor”
17,00: Anunțarea câștigătorilor Concursului „Tabăra
căruțelor”
17,10: Parada călăreților/cavalerilor
20,00: Concert
22,00: Foc de tabără

Nina ȚĂNȚAR
Centrul de Cultură Covasna